

Slnečko 9

ROCNÍK 50

MÁJ 1996

7 SK

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Obnovené v Mladých letech r. 1969

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

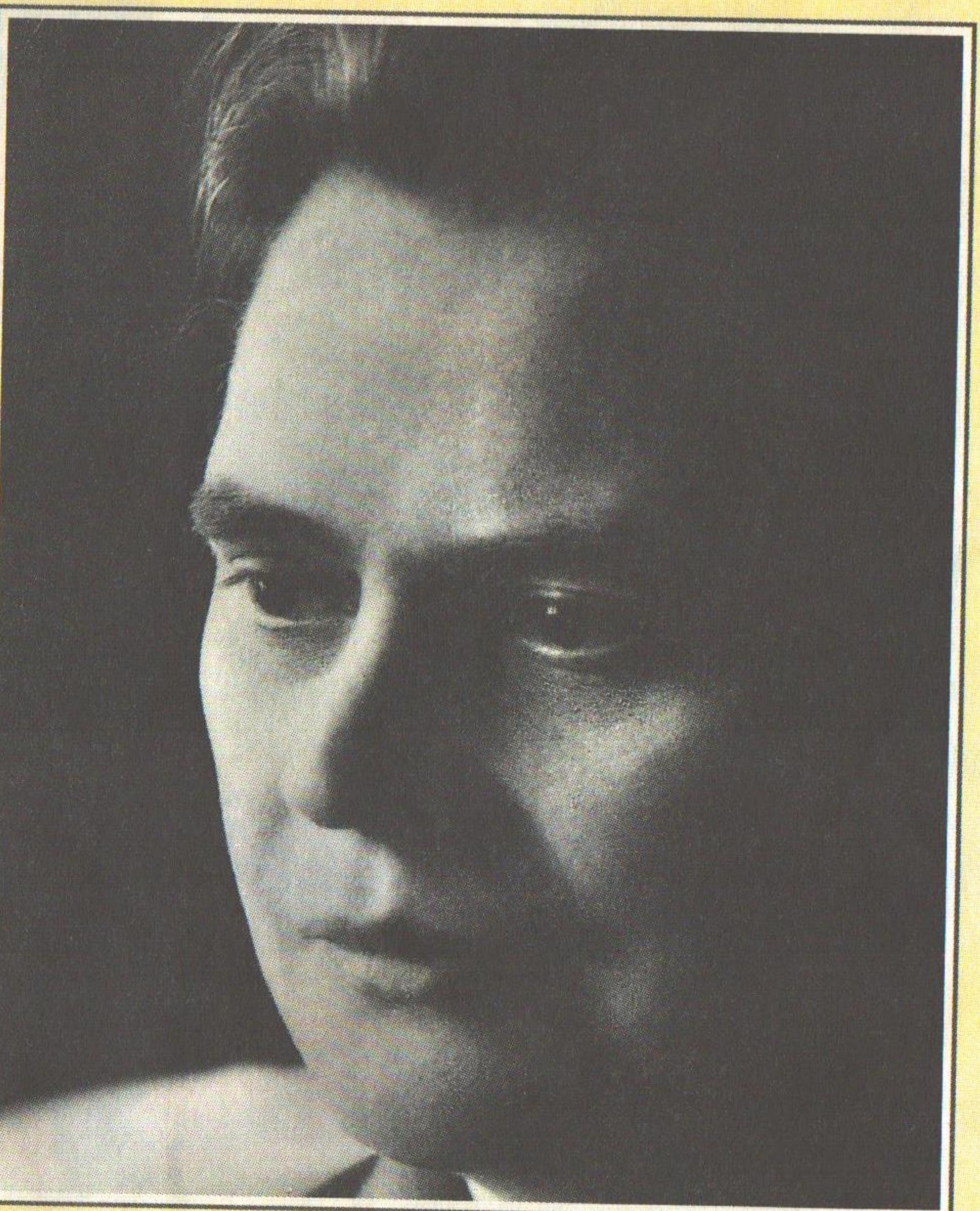
MILÍ SLNIEČKÁRI,

dnes pred sebou máme predposledné kolo Veľkej literárnej súťaže. Pani spisovateľku, ktorú vám predstavíme, určite poznáte. Poznali ju už vaši rodičia a starí rodičia. Vari niet čítanky, v ktorej by ste nenašli jej meno, niet takéj knižnice, v ktorej by chýbali jej knižky pre deti.

Dosiaľ ste sa prejavili ako neobyčajne vynachádzaví, vytrvalí pátrači. Preto verím, že dnešná literárna záhada vám bude sladkým bonbónikom.

Tak ako každý mesiac, aj teraz zo správnych odpovedí vyžrebujueme päť výhercov, ktorí dostanú peknú knižku. Všetky správne odpovede na konci školského roka zaradíme do veľkého žrebovania o športový terénny bicykel.

Pani spisovateľka, ktorú vám dnes predstavíme, tiež patrí do našej veľkej slniečkárskej rodiny. Hoci povolaním bola učiteľka, osud ju priviedol k literárnej práci. Naša pani spisovateľka niekoľko rokov pracovala v Slniečku a od jari do zimy písala verše a rozprávky pre deti. Pri srdeci ju hriala *Plamienočka* a pritom jej bolo ako na veselej posiedke. Všetky jej básničky svietili láskou a radosťou ako pestré kvety vo farebnej záhradke. Z rozprávok a veršíkov si uvila venčeky... Prvý venček, druhý venček... Voňali krásne ako chlapčekovo leto. To však nebolo iba plné kvetov a slniečka. Bolo aj plné huncútstiev a jánošíkovských hier. A k takým patrí aj poriadna junácka pasačka. A čo ešte? Malý dedinský zverinček: ovečky, kravičky, kozičky, alebo zatúlané húsa.

Svet našej pani spisovateľky bol plný spomienok na chudobné, no krásne detstvo. Prezradím vám aj to, že v jej rodine bol ešte jeden známy spisovateľ. Jej najstarší brat Martin napísal pre deti knihu Maroško. Pani spisovateľka už nežije. Jej veršíky a rozprávky pre deti však áno. Ak máte mladšieho brata alebo sestričku, nože sa pozrite do ich knižnice.

Možno v nej nájdete aspoň jednu z dvoch útlych knižiek, ktoré pani spisovateľke vyšli v ostatnom čase: Hojdalička, hojda alebo Povedačky.

O SLNIEČKÁRSKY BICYKEL

**Meno pani spisovateľky napíšte na ko-
rešpondenčný lístok, nezabudnite na svo-
ju presnú adresu a pošlite nám ho do 20.
mája na našu novú adresu: Slniečko, P. O.
BOX 307, Nám. SNP 12, 810 00 Bratisla-
va.**

**Na vaše odpovede sa teší
ĽUBICA KEPŠTOVÁ**

Nebúchaj, nebúchaj...

Konča jednej liptovskej dediny stál mlyn. Ani sa v ňom po celý rok nemlelo a jednako bol mlynár najbohatší človek v doline. Babky pri páraní peria rozprávali, že mlynár má Pikulíka, ktorý mu v červenej čiapočke zlato z pekla nosí – no mlečia-ri najlepšie vedeli, že to nie je pravda. Od mletia mlynár zjavne bral len zvyčajnú mierku, ale tajne ich okrádal, ako mohol. Z toho nakradnutého bo- lo aj jeho bohatstvo.

Mlynár mal ženu a jedinú dcéru Anču. Anča sa nenučila nijakú robotu, len dlho vyspávať, dobre jedávať a starať sa o svoju peknú tváričku. Ruky jej tiež vietor nevyštípal, slnce neopieklo, nuž ich mala ako pani. Anča si ich často s potešením pohládzala a bola veľmi hrdá, že ich má také biele a mäkké. Keď si obliekla sviatočný kroj, nik by nebol rozoznal, čo je hladšie: či jej ruka, či hodvábna zástera.

Anča by bola bývala celkom dobré dievča, ale mala hlúpu mať, ktorá jej večne vyhúdala:

„Ale si mi len peknučká, dievka moja! Ty si viac ako všetky dievky z dediny dovedna. Ty jediná budeš bohatá a tvoja utešená tvárička je hodna pána!“

A keď Anča počúvala takéto reči každý deň a nie

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

raz ani dva – nakoniec tomu i sama uverila. Začala čakať pána. Chytla sa jej pýcha a prestala sa schádzať s kamarátkami z dediny. Na mládencov sa už ani nepozrela a starším sa prestala pozdravovať.

Jedného dňa do mlyna prišiel pytač. A bol jej rovneň: tiež mal mlyn kdesi na tretej doline. No Anča ho odpravila, že je ešte mladá. Prišiel druhý pytač – odpravila aj toho. A tretiemu sa mlynárka sama podriekla, že dcéru si vydá len za pána.

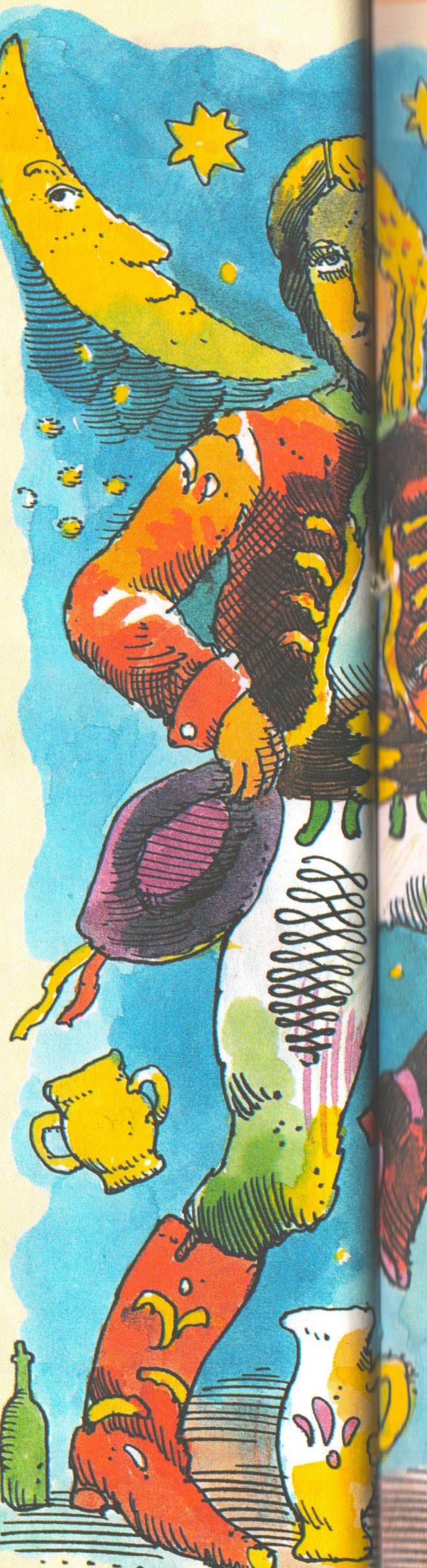
Ked' za pána, tak za pána. Pytači prestali chodiť, no reči o Ančinej pýche leteli z domu do domu, z dediny do dediny, potom cez hory, cez doly – až sa dostali do uší samému Jánošíkovi.

„Co by ste, chlapci, povedali, keby sme k tej pyšnej Anči zašli na zálety?“ spýtal sa Jánošík svojich dvanásťich.

„Podme, kapitán,“ búrliво zvolal Rajnoha, „možno už aj mlynárove truhly netrpezlivo čakajú, kedy ich prídem poťažkať.“

Hôrni chlapci sa rozosmiali. Potom si sadli do kruhu a začali sa radiať, ako pyšnej kuričke pristrihnúť zlatú chochličku.

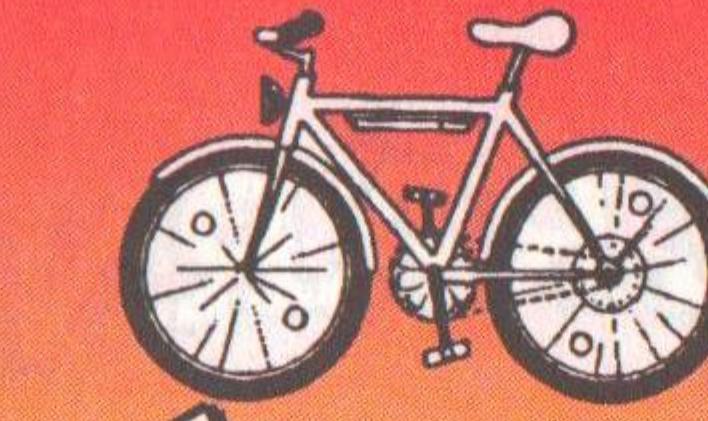
A bolo pekné letné odpoludnie. Díva sa ona, prizerá – a odrazu vidí, ako sa na ceste zdvihol oblak prachu. A oblak sa blíži, už v ňom rozoznať kone i voz. A voz je plný ľudí i nástrojov – nuž muzikanti! Anči srdce hned poskočilo. Kone bežia cvalom a v krátkej chvíli iba ked' zastanú pred mlynom. Prvý, kto z voza vyskočil, bol krásny mladý pán v zemianskom kroji. Za ním sa vyrojili aj

všetci muzikanti. Postavili sa rovno pred Ančino okno a začali vyhľávať. A mladý pán iba ked' do toho spustí zvučným hlasom:

*Vari ta, dievčatko,
certi maľovali,
že do twojich líčok
toľko krásy dali?*

A ako skončili jednu pieseň, začali druhú – a všetky len o ľubosti a dievčenskej kráse. V mlyne bolo hned všetko na nohách. Ked'

O SLNIEČKÁRSKY BICYKEL

mlynár uvidel, čo sa vonku robí, najradšej by bol celý svet vyobjímal: taký pán a vzdáva pocitu jeho dcére!

„Žena, kde si, žena?“ hľadal mlynárku a mlynárka stála pri ňom. „Zavolaj dnu pána i muzikantov a priprav občerstvenie!“

Stalo sa. O chvíľu hostia po jednom vošli do izby, kde ich už vítal mlynár a zapýrená Anča. Ako len tá červeň pristala jej peknej tvári! Všetci sa oboznámili – a len teraz začalo byť v mlyne veselo! Muzikanti spustili rezkú pod nohy, Anča sa zvrtala, jej tanecník cifroval – a mlynár sa s potešením prizeral. A ako ich videl oboch takých švárných, pomyslel si: ,Ej, bol by to párik!‘

Pomaly sa stmievalo a podali večeru. Jedlo sa, pilo – a hostia i domáci sa smiali a žartovali. A pokým Jánošík vtipom zabával všetkých pri stole, zatiaľ jeho chlapci zadným vchodom vnikli do mlynice a odnášali, čo sa dalo. Už boli v izbičke nad hlavou hodujúcich, otvárali truhly a vyberali drahé rúcha Ančine, keď zrazu buch! Huncagovi sa vyšmykol vrchnák z ruky a trepol o truhlu.

Naštastie v izbe pod nimi bola veľmi hlasná vrava a smiech, že nikto nič nezbadal.

Len Jánošíkovo bystré ucho i tak všetko zachytilo, a aby dal výstrahu chlapcom, chytraskočil k muzikantom a čistým, zvonivým hlasom zaspieval:

*Nebúchaj, nebúchaj, bo povala treší,
by ste nezlámali všetkým tuná kosti!
Všetky kone osedlajte,
len Lisku mi tu nechajte.*

Muzikanti hned skočili do nôty – a znova sa hralo, spievalo a tancovalo. Ale zbojníci hore už porozumeli. V mäkkých krpcoch stúpalí potichu ako mačka a dom úplne vykradli. Vednik nedával pozor. Dnu mlynár a mlynárka šli oči nechať na svojej Anči a mladom pánoni – von paholci chrápali opití, nuž hôrni chlapci mohli aj hvízdajúci kone vyvieť z maštale. Jedni kone vyvádzali, druhí na ne pohodlne naložili bohatú korisť a o chvíľu sa všetci stratili v tme.

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

Len kobylka Liska, podľa Jánošíkovho rozkazu, čakala pri ceste, kde ju Putnok priviazał o strom.

A v mlyne trvala veselá zábava až do samého svitu. Keď však kohúty zaspievali tretí raz – mladý pán sa začal zberať preč. Najprv sa rodičom podčakoval za pekné privítanie, štedré pohostenie, potom Anči za príjemné pobavenie. Mlynár aj mlynárka ho najsrdečnejšimi slovami pozývali, aby k nim zase prišiel, a to čo najskôr. Anča nepovedala slova, ale z jej rozxiarenej tváre mohol každý čítať, že je to jej najvrúcnejšie želanie. Hosť prisľúbil – a odišiel. Dom odrazu stíchol. Ach, bol to taký slávny večer, že mlynár, mlynárka i pekná Anča od šťastia ledva zaspali.

Ale ráno, to len bolo prekvapenie! V hornej izbe všetky truhlice vytvárané, Ančine rúcha, jej výbava i mlynárove peniaze – všetko bolo preč! Bolo že teraz plaču a zalamovania rúk! Najbohatšia dievka na doline za jedinú noc sa stala chudobná ani tá kostolná myš. A mlynárovci neboli by sa nikdy dozvedeli, kto im tak dôkladne od bohatstva pomohol, keby sa v priečinku truhly nebol našiel takýto list:

Koho morí veľká pýcha,
tomu sa vraj ľažko dýcha.
Aby vás to nemálo,
pobrali sme, čo sa dalo.

Jánošíkovi hôrni chlapci

Iba teraz všetkým svitlo, akého to hosta mali v dome. Mlynárovci čeladi prísne zakázali o tom pred kýmkoľvek hovoriť a sami tiež mlčali – a predsa to už na druhý deň vedela celá dedina. A kto má škodu – o posmech nech sa nestará. Chudera Anča sa už medzi ľuďmi ani ukázať nemohla, čo ju prezývali len „pani z kaštieľa“.

Ako rôčky pribúdali, tak zmizla Ančina krása – a už ani pyšná nebola. Už by sa bola vydala za kohokoľvek, ale na pytača márne čakala. Neprišiel nikto.

Z hradu koník pobeží...

Saláma sa láme

PAVOL ŠTEFÁNIK

Pýta sa osa losa:
„Čo sa ti dotklo nosa?“

„Tú otázku daj lame,
jej býva všetko známe.“

A lama vraví ose:
„Salámu cítim v nose.“

Odpovie osa lame:
„Nič neviem o saláme.“

Los hlási: „Už to máme,
tá saláma sa láme!“

Popletenec

DANUŠA DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ

Hroziencový lekvár
predpísal mi lekár.

Triem ho na nos – skvelé!
Pozdával sa včele.

„Dobrý deň, pán lekvár,
váš hroznový lekár
poplietol môj nos.
Láka roje ôs.“

Ilustroval
MARTIN KELLENBERGER

Tieňohra

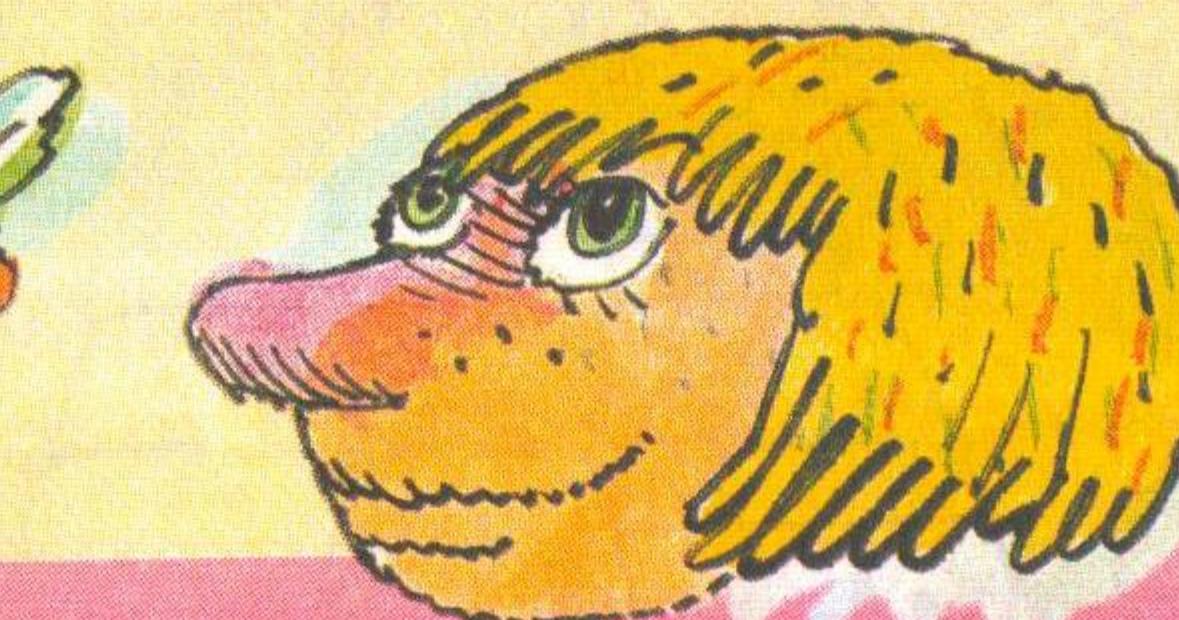
VLADIMÍRA LAJČIAKOVÁ

Pod' sa, ruka, so mnou hrat,
postavíme spolu hrad.
Z hradu koník pobeží
po skalnatom pobrezí.

Ruka ruku pohladká,
vytvoríme zvieratká.
Tiene prstov povedia,
kde je hlava medvedia.

Tiene prstov – obrázok
bez zbytočných otázok:
„Je to zajko? Je to jež?“
Len sa pozri, všetko vieš!

Všetko vidíš na stene,
aj to, ako rastieme.
Dolu hlavou, horeznačky,
netreba nám nové hračky.

Nakreslil MARIÁN ČAPKA

POVEŠŤ

O KREMNIICKOM BIELOM HÁĎATI

Kremnickí haviari kedysi verili, že ich životy a domy ochraňuje biele háďa. A hoci ho nikto nevidel, každý večer mu pred dvere vyložili mištičku s mliekom. Jediná, čo to nerobila, bola lakomá gazdiná, ktorá žila s dcérou a pastorkyňou.

A vskutku. Z chudobnej pastorkyne sa stala najbohatšia kremnická mešťianka. A že mala zlata vyše hlavy, dala si postaviť krásny dom s veľkou kaďou pred bránou, v ktorej nikdy nechýbalo mliečko pre biele háďa.

Napísal MILAN HUDEC

DETI V ZELENOM

Čo je to?

▲ Pre ľudí v Austrálii je toto zviera také obyčajné ako pre nás zajac.

Ked' sa ... narodí, je veľká ako vlašský orech a vôbec sa na svojich rodičov nepodobá. Má veľkú hlavu, celá je červená, nemá srsť, nevidí, nepočuje a vôbec sa nedá poznať, či je „chlapček“ alebo „dievčatko“. Pazúrikmi sa zachytáva maminej srsti a podľa čuchu si nájde cestičku až do maminho vaku. Ked' ta vhupne, hned' sa prisaje k bradavke. Päť mesiacov žije vo vaku, pije mliečko a nevie nič o svete. Potom sa jej otvoria oči, uši, narastie jej sivý kožuštek aj jej zvedavosť. Ked' sa odváži vyjsť von, spočiatku bojazlivou cupkou vedľa mamy, a len čo ju niečo vyťaká, šup na späť do vaku.

Mláďatko načisto opustí vak až po trištvrti roku. To už má 4 kilá a nevmestí sa doň. Okrem toho vo vaku je už maličký súrodenec. No ... sa ešte stále obšmieta okolo maminej „sukne“, ba občas strčí hlavu aj do vaku a napije sa mlieka.

Kto vie, čo je to za zviera, nech jeho meno (prirodene aj svoje) napiše na korešpondenčný lístok a pošle do redakcie Slniečka. Koho vyžrebueme, toho čaká pekná kniha.

Za správne odpovede z predchádzajúcich čísel dostanú knihu: za svišťa z čísla 5 Jarko Gajdoš z Detvy a za netopiera zo 6. čísla Miško Vyskupič z Bratislavu.

Hrdličky

✉ Pani učiteľka D. Kmeťová zo ZŠ na Vajanského ul. (4. B) v Nitre nám poslala najlepšie práce svojich žiakov na tému ochrana prírody. Z nich sme vybrali list Janky Antalovej:

„Ked' sme boli tretiaci, naša pani učiteľka cez hodinu nazrela v bûdke pre vtáčiky hrdličí párik. Hrdlička sedela v hniezde, samček ho dokončieval. Až neskôr sme zistili, že hrdlička svojím telom zohrieva dve vajíčka. Po čase sa vyliahli dve malé hrdličatá. Ešte sa schovávali pod mamičkiným perím, lebo boli holé a slepé. Hrdlička ich zohrievala a do hladných zobáčikov im dávala potravu. Každý deň sme pozorovali, ako hrdličatá rastú, ako sa im mení a sfarbuje perie. Rodičia ich chvíľkami nechávali samé, ale pri zlom počasí ich vždy chránili. Počas letných dní sme cez okno triedy sledovali hodiny lietania. Mláďatá najprv zvedavo pozorovali let svojich rodičov, neskôr si aj samy overovali svoju šikovnosť. Ich prvé pokusy boli veľmi nesmelé a nemotorné, ale o pár dní už vylietali z hniezda spolu s rodičmi za potravou. Jedného dňa odleteli navždy. Ale my rady spomíname na naše hrdličky, kvôli ktorým sme sa každé ráno tak veľmi tešili na školu.“

DETI V ZELENOM

Pripravuje
MARTA ŠURINOVÁ
v spolupráci
s Ministerstvom
životného prostredia SR
Ilustrovala
MILICA MENCLOVÁ

Moje meno je P O Z O R

▲ Bola jasná letná noc ako stvorená na rodinný táborák. Sedeli sme okolo vatr, vnímali slabý šum lesa a praskot tlejúcich konárov. „Chvíľa ako stvorená na nejaký príbeh,“ povedal som si. Zahľadel som sa do tváre starému otcovi. Bol výborným rozprávačom.

„Starký,“ ozval som sa, „porozprávaj nám voľajaký príbeh.“

Starý otec na mňa pozrel a usmial sa.

„Vedeť ich už všetky poznáte.“

„Iste si na dajaký spomenieš,“ nedal som sa.

„Vždy si sa na niečo rozpamätal.“

Z rozhovoru nás vyrušil vzdialený brechot psa. Starý otec sa zamysiel. Po chvíli na mňa figliarsky žmurkol a začal rozprávať:

Ako malý chlapec som sa často chodil hrávať na majer k starým rodičom. Mal som tam kamaráta psa, ktorému dali meno Pozor. Nepatril medzi čistokrvnú rasu. Bol smiešne nízkeho vzrasťu s pieskovohnedou srstou. Jeho nie príliš pekný vzhľad zošľachľovali veľmi bystré očká. Od dvoch mesiacov žil u starkých. Nebol nijakým výnimočným strážcom, ale mal som ho rád pre jeho prítulnosť a bystrosť. Vždy sledoval všetko, čo sa v dome dialo. Ked' sme sa mu prihovárali

alebo sme sa na neho obracali s príkazmi, vedel tak vyceriť zuby, akoby sa bol usmieval.

Jedného letného dňa k starým rodičom prišla na návštevu akási známa maďarského pôvodu. Počas ich rozhovoru pribehol na svojich krátkych nôžkach Pozor, sadol si a tváril sa, akoby bol chcel zasiahnuť do rozhovoru. Reč sa obrátila aj na nášho psa. Známa chcela, aby k nej Pozor podišiel, a zvolala naňho: „Vigyáz!“ (To znamená po maďarsky „pozor“.)

Pes sa ani nepohol, zostal sedieť na mieste a na známu ani nepozrel.

„Ale si mi ty hlúpy pes,“ ozvala sa pani mrzutá.

„Nie je hlúpy,“ zastala sa ho s úsmevom stará, „ale on je slovenský pes.“

Po príbehu sme o veci začali uvažovať. Je to náhoda, že pes nereagoval na dvojslabičné slovo v inom jazyku? Alebo naozaj „pozná“ len slovenskú podobu svojho mena?

Kamaráti! Bol by som rád, keby ste tento malý pokus preverili na vašom psovi. Tešil by som sa, keby ste mi výsledok oznámili na uvedenú adresu.

MARTIN HARAJ

Gröslingová 67, 811 09 Bratislava

VINCENT ŠIKULA

Modranské uhorky

Dnes sa hocikto chváli, aký je záhradník či záhradkár, zeleninár alebo ovocinár. No niektorí sú naozaj len chválenkári. Ja som poznal istého záhradkára, ktorý býval na kopci pod horou, odkiaľ mal pekný výhľad na Modru, a to vám bol naozajstný šikula. Aj sa tak volal. Čujte, to vám bol znamenitý chlapík, výborný záhradkár! Zeleninu mal takú, že sa na ňu chodievali dívat z ďaleka-široka. Mrkvu mal hrubšiu než krhla. A kaleráb, to tuším neboli ani kaleráb, ale opacha či gulisko, že mohol okolo nej chodiť. Náročky zasadil iba jeden, lebo načo by mu boli dva také veľké kaleráby, keď nevedel, čo s tým jedným? Celé mesto si chodilo z neho odrezávať. Ak niekto dostal chuť na kaleráb, iba vysiela na kopec a Šikula mu z neho odšvacol mačetou, ktorú si kúpil náročky na ten kaleráb.

No najkrajšie vždy mával uhorky. Pravda, vtedy bývalo aj viac vlahy, lebo nebolo ešte toľko všelijakých odborníkov, čo podchvíľou zlepšujú pôdu a menia prírodu a zlepšujú i počasie. Uhorky sa mu urodili vždy toľké, že vyzerali ako pivné, ba vínne súdky a sudy, kade a kadičky. Ale také drobné boli len uhorky nakladačky, tie však nemali do čoho nakladať, lebo nemali také veľké nádoby. Šalátové boli oveľa väčšie, niektoré sa naduli ako železničný vozeň a iné zase boli veľké ako vzducholode.

Niekoľko uhoriek sa spustilo z kopca dolu k mestu, no tam ich museli odstiknúť, vlastne utať, lebo ináč by boli zaprali ulice a zastavili mestskú i medzimestskú dopravu.

No jednu z týchto uhoriek si dotiahol do svojej záhrady istý

Ilustrovala
OLGA BAJUSOVÁ

izbičké bol malý oblôčik, v strede bola priestranná klubovňa, v ktorej sa deti mohli hrať, keď vonku pršalo, a na tej boli dva obloky.

Ba ktori vymyslel, že keď majú takú veľkú a parádnú uhorku a sú na nej aj okná, mohli by s ňou ísiť aj na výlet a nemuseli by platiť vlak ani autobus. Veď načo platiť, keď je v nej dosť miesta. Len ako to vyriešiť, aby uhorka mala koliesá i motor?

„To nechajte na mňa!“ ponúkol sa istý Jaro Tichý a raz-dva všetko vyriešil. Vybral najkrajšiu uhorku a s niekoľkými kamarátkami zhotovali dômyselný podvozok, takže uhorka teraz naozaj vyzerala ako predĺžený vagón natretý sviežou zelenou farbou.

„Ale čo ten uhorkový vagón bude ťaťať?“ vyzvedali záujemcovia o výlet.

„No predsa TIMOS.“
A namiesto motora či loko-

baník, a keďže doma mal i banícke náradie, celý mesiac sa v nej kutil, vŕtal a dlabal. Všeličo z nej vyzábal, a čo vyziehol, celá ulica jedla. A v uhorke si urobil celkom pekné a príjemné letné bývanie, ktoré mu každý, kto šiel okolo, závidel. Také bývanie sa páčilo najmä deťom. Akoby nie?! Komu by sa nepáčilo bývať v uhorke? Je tam sviežo, a keď si hladný, odrypneš si nožíkom a je to. Aj sa ich tam neúrekom pomestilo. Veď bolo neúrekom aj miestnosť, hoci vchod bol len jeden. Zato na každej miestnosti, na každej

motív zapriahol ten stroj, ktorý sám vymyslel, a preto ho tak aj nazval: TIMOS čiže Tichý, Modra, Slovensko. Márnost, a mali ste vidieť, aká to bola pekná mašinka a na čo všetko sa hodila! Celkom iste sa hodila aj na uhorkový výlet. Iba miesta nebolo dosť, lebo skoro všetci Modrania sa prihlásili na výlet. Nebolo však toľko uhoriek, ktoré by sa boli dali použiť ako vozne či vlečky.

Šikula s Tichým brali iba deti s rodičmi, vlastne rodičov s deťmi, vedľie niektorí rodičia mali o výlet rovnaký záujem, ba možno ešte väčší než ich ratolesti. Niektorí sa museli uspokojiť s tým, že na výlet pojdu, až keď sa vráti prvá výprava alebo kým nedorastie ďalšia uhorka, na ktorú už čakalo viac mašinistov: Kellenberger, Dugovič, Rariga...

Načo všetkých spomínať? Aj tak ten výlet vypálil zle. Niežebý si ho boli zle zorganizovali alebo že by im nebolo žišlo počasie, alebo že by zlyhal TIMOS. Spočiatku všetko vyzeralo tip-top. Potom sa to však roztip-topovalo. TIMOS ťahal dobre, horšie bolo, že dobrá bola aj uhorka a akurát bola aj uhorková sezóna. Modrania, nuž ako Modrania, bohviečo si na výlet nebrali, každý si vzal dajakú fľašku a do nej trocha modranskej malinovky. O jedlo sa bohviecko nestarali: keď budeme hladní, budeme jest uhorku!

A aj tak bolo! Priestor v uhorke sa stále zväčšoval. Ešte neprišli ani po Nitru a už mohli brať aj stopárov. Potom už radšej stopárov nebrali, lebo aj stopári odjedali, vyjedali im tú uhorku. Ba keď ich upo-

zorňovali, že je to modranská uhorka, ohradzovali sa: „A čo jej nemáte dosť?“

A tak z uhorky stále ubúdalo. Chybou bolo aj to, že si výletníci neurčili presnejšiu trasu, ale každý chcel cestovať ta, kde mal rodinu: z juhu na sever, zo severu znova na juh. A nedajbože sa dostať na východ, do Tatier, do Prešova a do Košíc. Preto sa podchvíľou vadili. Istý Hlubovič, ktorý mal v Prešove brata, chcel zostať v Banskej Bystrici, keď mu ktosi povedal, že do Prešova neplánujú ísť.

„Tak s vami ani nejdem, radšej zostanem v Banskej Bystrici. Načo taký výlet? Vyberiem sa na výlet a nenaštívím svojho brata, neodnesiem do Prešova flašku a kúsok modranskej uhorky! Mali ste mi to hned povedať! Keď sa už vyberiem na výlet, chcem navštíviť svojho príbuzného alebo aspoň kamaráta.“

Napokon sa ako-tak dohodli. Slúbili mu, že pôjdu aj do Prešova. No ako prišli na Branisko, mali už len polovicu uhorky, ba aj z tej im zostala skoro iba šupka a tá sa na viacerých miestach začala scvrkávať.

Odrazu ten Šikula alebo Jaro Tichý, neviem, kto práve vtedy viedol TIMOS a ľahol za ním zvyšok uhorky, no odrazu prudko zabrzdil a bolo po uhorkovom autobuse.

Hlubovič prišiel do Prešova len sám. Ostatní sa poprihlepali na podvozky, najmä na ten TIMOS, a vrátili sa do Modry. No aj tak boli spokojní a šťastní, že si doma môžu znova spokojne štrnchnúť: „Sláva nášmu uhorkovému výletu!“

Jarná pesnička o domove

KAROL PÉM

„Je načase, aby sme sa vrátili domov,“ zaštobotala lastovička Jana z Nitry. Vtáky uznali, že má pravdu. V horúcej Afrike sa už nudili. „Slniečko už začína hriať aj doma,“ ozval sa ktorýsi vták.

Nastal zhon, aký býva pred veľkou cestou. Každý vták si so sebou bral malú batožinu a v nej niečo na zobnutie.

Rozlúčka s Afrikou trvala dosť dlho, lebo s vtákmami sa prišli rozlúčiť levy, tigre, žirafy, antilopy, tavy, pštrosy a ešte ktosi: leopard Leonard. Tak zareval „dovidenia!“, že sa vtáky naľakali a radšej odleli o minútu skôr.

Keď sa už vznášali tretí deň, ozval sa bocian Teofil, ktorý letel do Šiah.

„Pozrite sa na to sťahovacie auto, nad ktorým letíme. Čo keby sme sa kúsok zviezli?“

„To je nápad!“ radostne zvolali vtáky a zlietli tak nízko, že v sťahovacom aute si šofér Fero pomysel, že bude pršať. Keď mu však zamávali, aby zastal, pochopil, že to prileteli za ním. Keďže sa veľmi bál, že bude platiť príliš vysokú pokutu za nedovolenú rýchlosť, radšej zastal.

„To nie je možné, veď je to náš Fero zo Šiah! Čo tu robíš v Afrike?“ zvítal sa s ním bocian Teofil.

„Bol som tu na brigáde,“ odvetil šofér Fero a všetky vtáky pozval do auta:

prebudil sa bocian Teofil.

„Nie, ale pokazil sa nám motor. Musíte vydržať, oprava mi trochu potrvá,“ povedal šofér Fero.

„Načo nám je cudzia pomoc? Skúsmo sa dostať domov na vlastných krídlach,“ navrhla lastovička Jana z Nitry.

„To bude vzrachu na čerstvom vzduchu!“ potešil sa bocian Teofil.

A tak sa vtáky vystáhovali zo sťahovacieho auta pod modrú oblohu.

Teraz sú už všetci doma. Šofér Fero sťahuje nábytok a vtáky sa sťahujú do nových hniezd. Spievajú si pritom šviri-dirí-švirišviri.

Možno je to jarná pesnička o domove.

Ilustrovala
OLEGA BAJUSOVÁ

Malovaná pisanka

Len čo sa na oblohe zjavi-
lo jarné súšelko ožilo. Zo zeme vyráši-
la súška, ma vypučali prvé vysoké nad poliami zašívorili ktorí na jesenné odleleteli do teplých kra-
jin, sa medzi prvými vrátili domov.
Musime si postaviť zašívili a pustili sa do roboly. Len star-
vajte, uskieral sa sporaz rospadnutého zašívanja. Čím skôr bude holo-
vé, hým skôr budem v ňom. "A naozaj. Len čo si postavili im vlecel doň a posmešne im za-
lal: "Postavte si druhú", lenže už

bude môj!" najprv nosmulkeli, nás-
losili, polom si však čosi šepli a len
odrazu začali odvraťovať. Vyletel na
výlakal. Vyletel na akoby mu houlo pod pä-
hami. "A čože, sused?" smiali sa
„vari sa vám nás nepáči? A ver-
nu nie, za hundral a opäť sa usa-
lašil na rospadnutým

NAPÍSAL: M. URBANOVIČ
NAMAĽOVALA: D. ONDREIČKOVÁ

ZUZANA HALÁSZOVÁ

Verné oči

Volám sa Sindy. Dlho, dlho som čakala na to, kým mi niekto dá meno. Ale dočkala som sa a teraz si konečne žijem šťastným psím životom ako moji ostatní kamaráti, ktorí malí v živote viac šťastia ako ja. Ale teraz pekne po poriadku. Chcem vám porozprávať príbeh, ktorý mám hlboko uložený v pamäti, a viem, že naň nikdy nezabudnem.

Bolo to dávno. Bola som ešte len malé šteniatko a so svojou mamičkou som žila na gazdovskom dvoře. Nášho pána som si hned po prvých raňajkách obľúbila, lebo mi dal najväčšiu porciu mliečka.

Mali sme veľkú a teplú búdu vedľa stajne. Každé ráno sme sa pozdravili s kobylkou Elzou a jej žriebätkom Pejkom, ktoré sa stalo mojím kamarátom. Mala som vtedy len päť týždňov a bola som veľmi zvedavá. Často som vystrájala huncútstva. Už som poznala všetky zvieratká na dvore a vystrájala som so svojimi bračekmi a sestričkami. Najradšej som sa hrávala s čiernym kocúrikom Miškom.

Mala som rada aj pámove deti, ktoré na nás nezabúdali a vždy nám naplnili misku nejakou dobrotom. Čím sme boli starší, tým musela byť mamička na nás prísnejšia. Veru, niekedy sme dostali aj výprask, ale my sme vedeli, že i tak nás má rada.

Jedného sychravého jesenného dňa sme spáli pričúlení k mamičke, aby nám nebolo zima. Zrazu prišiel náš pán a z búdy vytiahol moju sestričku. Mamička vycerila zuby a zavrčala, aby dala najavo, že sa jej to vôbec nepáči. Dostala po ňucháči. Veľmi ma to prekvapilo, ale bola som bezmocná. Sestrička sa už nevrátila.

O pár dní prišiel znova. Mamička už nevrčala, len ticho ležala. Keď ma pán chytil za predné labky, od bolesti som zakňučala. Zodvihol ma do výšky, aby si ma obzrel, a vtedy som si všimla, že sa nezhovára so mnou, ale s tučným pánom v klobúku. Pišťala som – teraz už nie od bolesti, ale od strachu. Očami som ho prosila, aby ma položil naspať k mame, ale on ma podal neznámemu pánovi v klobúku. Chcela som hrozivo vyceriť zuby, ako to vie moja mama, ale pán ma šmaril do auta. Zabuchol dvere pred tými, ktorých som mala rada.

Ilustrovala
MILICA MENCLOVÁ

Bol to koniec môjho šťastného detstva. Vtedy som si to mysla.

Keď ma neznámy priniesol do svojho domu, vyrútili sa na mňa dve deti. Strčili ma do domčeka pre bábiky. Ušla som im. Bola som veľmi hladná, veľmi vystrašená a veľmi sama. Schovala som sa pod posteľ a ticho som plakala.

Dúfala som, že si na nich čoskoro zvyknem, že si ich po čase oblúbim, ale nedostala som príležitosť. Po dvoch dňoch som ich prestala baviť a ich očko ma predal na trhu prvému, koho stretol. Bola som celkom rada, lebo sa mi zdalo, že som z najhoršieho vonku.

Nového pána som mala rada, hoci mi nedal ani len meno. Bol dobrý, lebo ma nedával do domčeka pre bábiky ani ma netahal za labky. No jedného dňa ma cestou do práce jednoducho vyložil z auta na cestu a ja dodnes neviem, prečo to urobil. Opustil ma a nevedel, že som ho mala rada.

Po troch dlhých daždivých dňoch som sa hladná a zúfalá doplazila pod schody obytného domu. Ani neviem, ako som zaspala.

Spala som dlho a veľmi tvrdo. Ani som nespozorovala, že ma silná ruka domovníka zodvihla zo zeme. Keď som sa prebrala, zistila som, že som zatorená v škatuli a nemôžem sa dostať von. Spustila som srdcervúci krik a pláč. Jediné, čo mi odpovedalo, bola plechová ozvena kontajnera, v ktorom som sa ocitla. Po dlhých hodinách zavýjania som sa vzdala nádeje na život. Od zúfalstva a vyčerpania som zaspala.

Keď som po dvoch dňoch otvorila oči, na kožúšku som cítila teplú a láskovú ruku ošetrovateľa v útulku pre opustené zvieratká. Už som nebola sama, hoci mi bolo ešte trocha smutno za mamičkou. Tam si ma nášla aj moja nová pani a dala mi meno.

SINDY.

Milé deti, určite ste si všimli, že slniečko sa neusmieva iba na nás ľudí. Spolu s nami tu žije veľa psov, mačičiek, myšiek, vtáčikov aj mnoho iných zvieratiek. Niektoré žijú v našich lesoch, iné v horúcej Afrike a tie ďalšie v studenom mori. Ale všetky sú tam, kde je im najlepšie.

Lenže nie všetky zvieratká sú šťastné. Niektorí ľudia zabúdajú, že aj ony chcú byť doma pri svojej mamičke, že chcú veselo behať s kamarátkami, že sa boja byť samy. Ak súhlasíte s kamarátkou Sindy, nakreslite jej svoje oblúbené zvieratko a aj to, ako sa oň staráte.

Vaše kresbičky pošleme zvieratkám v útulku a tam si z nich urobia výstavku.

Píše DANIEL HEVIER
Ilustruje PETER CPIN

Ešte je všade pokoj, ešte je zatiaľ mier, ale už sa blíži... každú chvíľu sa vynorí NAJHORŠÍ CHLAPEC NA SVETE!

Ešte nikto nič netuší, ešte sa nikto neznepokojuje, ale keby vedeli, keby LEN vedeli... Tak by čierni šerifovia, hasiči, školníci, strážcovia detských ihrísk a vrátnici na vrátnici vyhlásili poplach...

Členovia Rodičovského zhrozenia by verejne protestovali a policajné hliadky by mali pohotovosť. Ale... Ale čo! Každému je všetko jedno, nik sa o nič nestará... a potom zrazu BUM!

Áno, Pinky Bum, ten už dávno nezažil nijaký malér. Ide si pokojne, akoby sa nechumelilo. Je pravda, že sa ani nechumelí, je krásny, slnečný deň, vtáci spievajú stereo, blinky v pohároch so sódovkou veselo robia „brm, brm“ a všetko je v najlepšom nepriadiiku.

Pinky Bum nenáhľivo kráča (inak ani nie), keď tu zrazu... ÚCH – moje UCHO. Teda nie moje, ale jeho UCHO! Niekoľko mu doň strelil štipľavú guľôčku ušúlanú zo štipľavého ružového pijakového papiera.

„UCH! Ktorý to úchylák... Keď uchmatnem toho ucháňa, ktorý sa uchyľuje k takýmto úchylkám... tak mu ucho uchytkom uchopím...“

Vyzeralo to ako báśnička, ale Pinky Bum nadával. Podľa toho, aké nevyberané výrazy používal, bol vrcholne rozčúlený.

Vtom sa mu zákerná špendlíková

Pinky BUM a najhorší chlapec na svete

Pinky Bum mu predsa nemohol povedať, že z ľudovej slovesnosti, a tak iba zamrmlal: „Á, žbrjk ekwieuh ewchchu...!?!“

Potom sa však opýtal prísnie:

„Prečo si taký zly?“

„Lebo nie som horší,“ odsekol Najhorší chlapec.

Pinkymu Bumovi to vyrazilo dych. Takéhoto zláka zláckeho nevidel ani vo filmoch.

„Prečo si taký nevychovaný?“ povedal len tak, aby reč nestála.

„Lebo ma nikto nevychováva...“ odvetil Najhorší chlapec a vzerala to takmer nešťastne.

„Úbohé dieťa!“ zaplakal Pinky Bum. „Taky mladý muž – a už sirota!“

„Ale čoby,“ povedal Najhorší chlapec. „Mám tatka aj mamu, sestru, brata, krstného aj krstnú, domáceho učiteľa aj trénera. A ešte k tomu dve dedky a dvoch babkov.“

„Jejejééé, že dve dedky! To sa ti teda podarilo.“

Pinky Bum sa rozosmial na plné bruchu, plné ucho, plné hrdlo a plné ústa....

„A čo robia s tebou?“ spýtal sa, keď sa už nevládal smiať.

„Vychovávajú ma!“ hrdo odvetil Naj. chlapec.

„Toto nesmieš, toto musíš! Však viete, ako sa vychovávajú maloletí.“

Pinky Bum nevedel.

„Musím chodiť na tenis, nesmiem chodiť na gitaru. Musím chodiť na nemčinu, nesmiem chodiť do knižnice. Musím chodiť na počítače, nesmiem chodiť na automaty. Musím chodiť autom, nesmiem chodiť.“

„A to už prečo?“ začudoval sa Pinky Bum.
„Abý ma na ulici nikto nepokazil,“ prezradil mu Najhorší chlapec na svete.

Pinky Bum sa znova rozosmial:

„Chacha!“

Potom sa však opravil:

„Cha-chápem...“

„Nesmiem sa rozprávať s cudzími,“ povedal Najhorší.

„Ale strieľať do nich môžeš?“ dodal Pinky Bum.

„Strieľanie nemám zakázané.“

„Ty, počuj, a už ti niekedy niekto dal takto popoludní dobre mienené a dobre mierené záucho?“ vyzvedal sa, ktorie prečo, Pinky Bum.

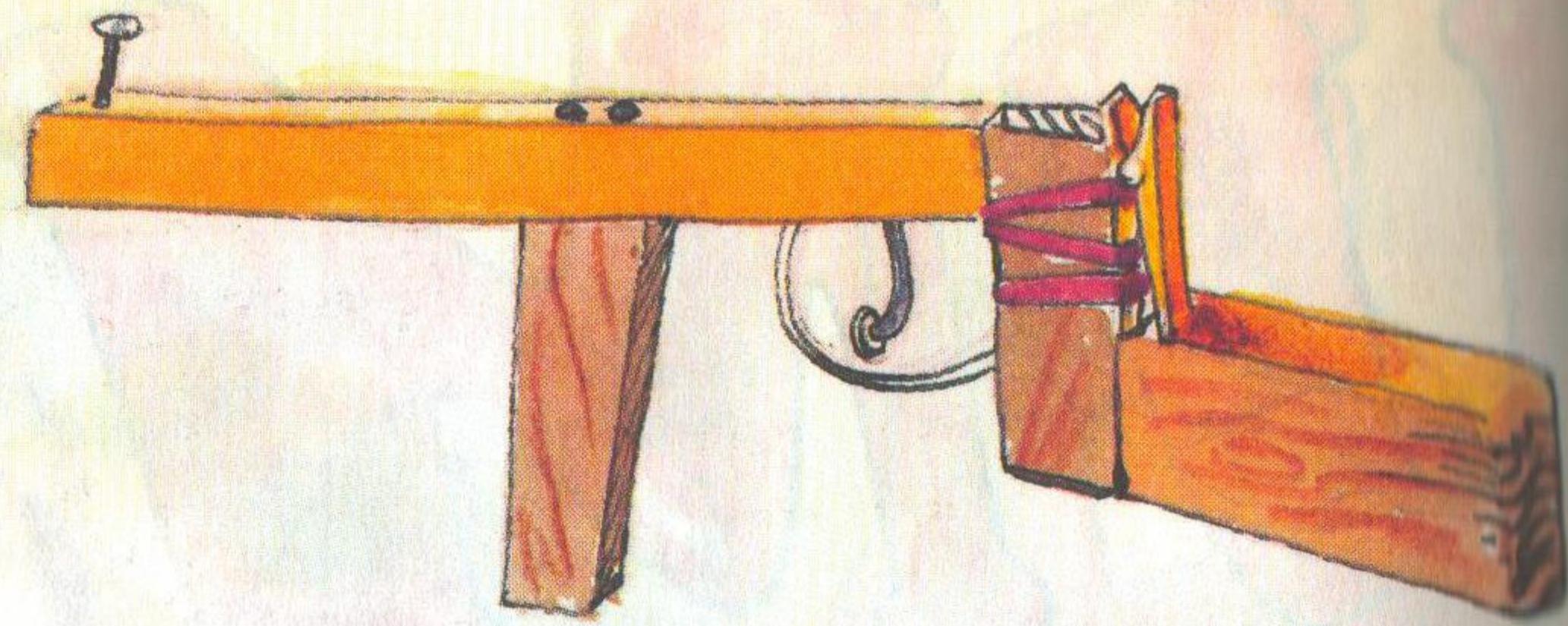
„To je nepedagogické,“ povedal Najhorší. „Odporuje to ústave aj právam dieťaťa, Charte OSN aj zásadám správnej výživy.“

„Aha,“ odfúkol si Pinky Bum. Nevedel ako ďalej. Ani ja by som nevedel ako ďalej s týmto príbehom, keby Najhorší chlapec na svete neboli býval povedal:

„Vy ste ujko alebo taký veľký chalan?“

Pinky Bum bol sice v najlepších rokoch, ale neboli si istý, či je už dospelý.

„Tak nejako,“ rieko vyhýbavo. „Do vrabcov už nestrieľam, ale občas ešte vyleziem na strom.“

„Vy ste strieľali do vrabcov!“ nadšene zvolal Najhorší chlapec. „Kolkých ste dostali?“

„Ani jedného,“ vysvetľoval Pinky Bum. „Tá puška bola iba z dreva.“

„Ach tak,“ sklamane povedal Najhorší chlapec.

„My dnes máme zbrane modernejšie! Naozaj strieľajú! Vrabec nemá šancu!“

„Hm,“ povedal Pinky Bum.

„Ale človeku to neublíži. Iba ho to omráči,“ utešoval ho Najhorší chlapec.

„Dákujem pekne. To mi odpadol kameň zo srdca,“ usmial sa Pinky Bum.

„Odpadol vám gombík z kabáta,“ povedal chlapec a zohol sa na zem.

„Držal sa iba na nitke,“ vysvetľoval Pinky Bum. „Vedel som, že mi každú chvíľu môže odpadnúť.“

„Počujte, pozývam vás na žuvačku!“ povedal Najhorší chlapec na svete.

Pinky Bum pokrútil hlavou:

„Nemôžem. Nesmiem sa rozprávať s cudzími ľuďmi.“

Najhorší chlapec na svete zamrmlal:

„Ja nie som cudzí. Ja som Robo.“

„Fíha!“ Pinky Bum zapískal medzierkou medzi zubmi. „A ja som si myslal, že som stretol Najhoršieho chlapca na svete.“

„Čoby!“ povedal Robo a nenápadne hodil do koša trubičku na strieľanie štipľavých guľôčok.

„Nemal si sa jej tak rýchlo zbavovať,“ vycítal mu Pinky Bum. „Takou sa dobre púšťajú mydlové bubliny.“

Chlapec Robo žmurkol:

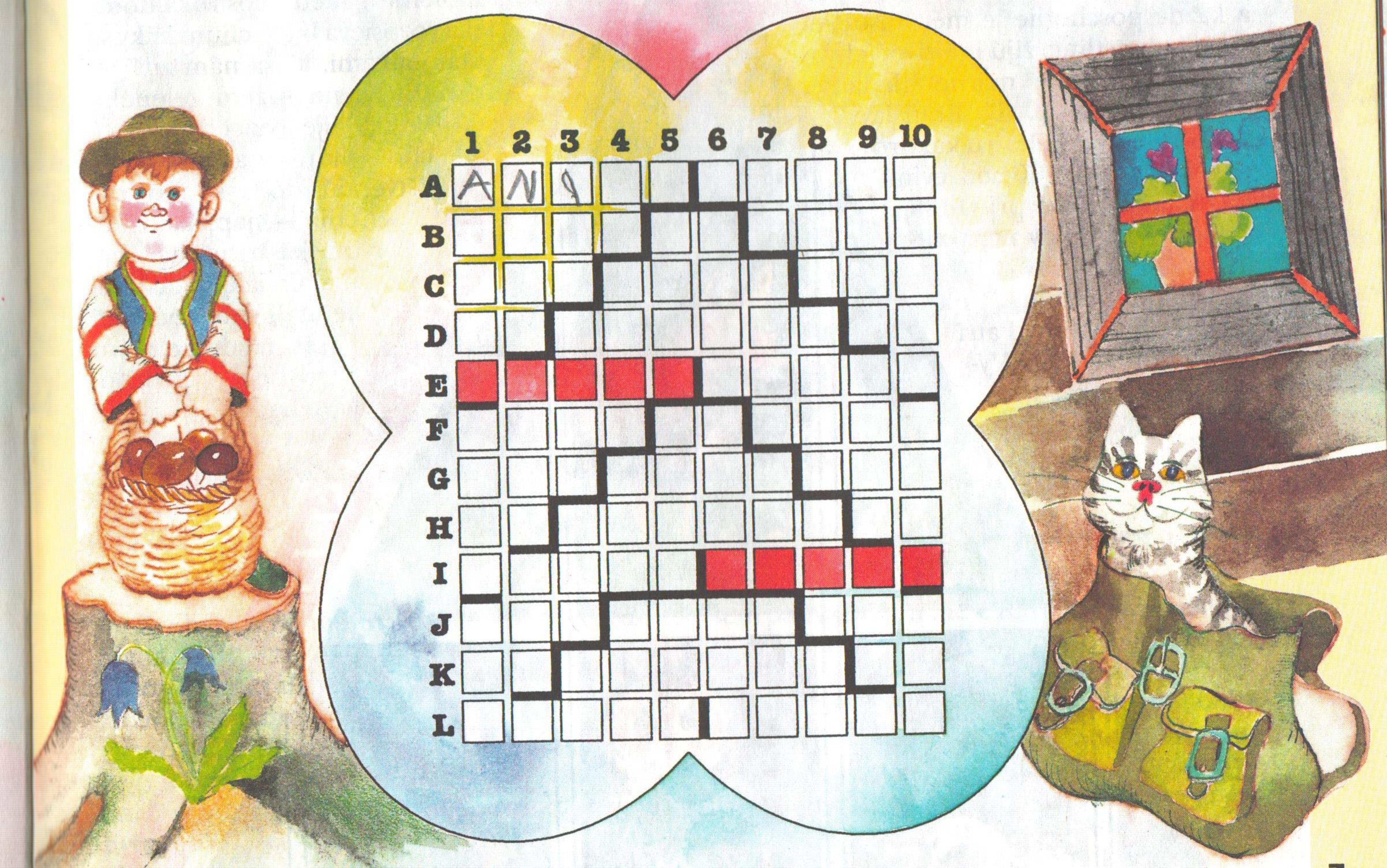
„Ešte mám jednu doma!“

Potom sa už rozlúčili. Pinky Bum sa rozhľadal okolo a videl, že mesto je plné Najhorších chlapcov na svete. Ale už sa ich akosi nebál, pretože vedel, že každý sa dajako volá, každý má dajaké svoje meno. A deti, ktoré sa dajako volajú, nemôžu byť až také zlé.

KRÍŽOVKA s tajničkou A

Autorka, ktorej meno máte uhádnuť v našej Veľkej literárnej súťaži, napísala pre deti aj krásnu knížku o dávnom dedinskom detstve Chlapčekovo leto. Keď vylúštite tajničku našej krížovky, dozviete sa meno jej hrdinu. Správnu odpoveď napište na korešpondečný lístok a do 20. mája pošlite na adresu SLNIEČKO, P. O. BOX 307, Nám. SNP 12, 810 00 Bratislava. Troch lúštiteľov odmeníme peknými knihami.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	A	N	I							
B										
C										
D										
E										
F										
G										
H										
I										
J										
K										
L										

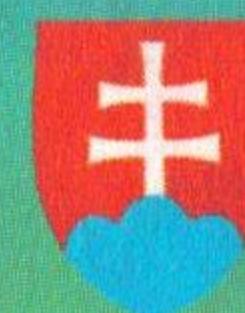
VODOROVNE: A. Veľká nádoba na varenie v prírode – dalo do pohybu. B. Očistiť praním – dlhohrajúca platňa – obyvateľ Arábie. C. Polná rastlina pestovaná pre vlákna – potreba na písanie – borovicá. D. Podmienkovacia spojka – nevie si zapamätať – predložka so siedmym pádom. E. Prvá časť tajničky – dopracuj. F. Ohrada – ty po nemecky (du) – rastenie. G. Nalievaj – (nočná) múra – číslovka. H. České mesto (Aš) – nežilo, nejestvovalo – názov hlásky „i“. I. Zhodnosť, jednota – druhá a posledná časť tajničky. J. Prirodzená sila,vláda – spievanie – papagáj (ara). K. Obchodný dom (v skratke) – autor umeleckého diela – na tomto mieste. L. Skala – rastlina z rodu bodliakov (akant).

ZVISLE: 1. Stopa vyhľbená kolesami vozidla – had – nápoj (mok). 2. Opačná strana – český maliar (Aleš) – hodenie – začiatok Adalberta.

ma. 3. Tamten – pot – opak dňa – rozum. 4. Preorávaj – medzinárodná dohoda (pakt) – včiel výrobok – existujeme, jestvujeme. 5. Začiatočná hláška Ladislava – pretože – obdobie – časť kmeňa po zrúbaní stromu. 6. Pavol (v skratke) – tok – sprav, vykonaj – Elena po domácky. 7. Skratka obchodnej akadémie – poodorávaj – spojka (ale) – obdobie ľudského života. 8. Vypuklinu na chrbe, hrboľ – rumunské mesto (Arad) – osobné zámeno ženského rodu – chemická značka vápnika (Ca). 9. Krajina v Ázii (Laos) – osobitne – hmyzožravé zvieratko žijúce pod zemou – prvá hláška Nikodéma. 10. Poobrábaj – telesná schránka – zahranie lopty mimo ihriska.

Pomôcka: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.

(PŠ)

SLOVENSKO, moja vlast'

VLADIMÍR FERKO

V zelenom dome

Zapáčilo sa mi prirovnáť Slovensko, našu vlast', k poschodovému domu. Prečo? Lebo sa dvíha (od juhu k severu) a každé poschodie je iné. Rastú na ňom iné rastliny, žijú iné živočíchy. Kamzíka by sme märne hľadali okolo Lučenca i Bratislavu a nášho najväčšieho vtáka, dropa, v Tatrach. Kosodrevinu jakživ nenájdeme pri Dunaji a snežienku nikdy nezakvitne na Gerlachu.

Celkom dolu, na prízemí, sú nížiny. Patrí sem Podunajská i Východoslovenská níži-

na. Prevažujú tu polia, lúky a lužné lesy. Je tu veľa slnka a vody, všetko tu bujne rastie a kvitne, až by sme mohli povedať, že na mnohých miestach je tu ako v džungli. Naozaj, lužné lesy sú ukázkami najsevernejších džungľí. Kraľuje tu rýchlorastúci topoľ, ktorý na jar spôsobuje známe „topolenie“, keď doširoka-doda-leka rozosieva biele chumáčiky so semienkami, až sa nám zdá, že sneží. Tu, na prízemí zeleného domu, žije viacero živočíchov, ktoré sa ani raz nevyštverajú do vyššieho poschodia – napríklad koptytnačka bahenná. Žije tu aj diviak, srna či jeleň. Tieto zvieratá však nájdeme aj vo vyšších poschodiach.

CICAVCE A VTÁKY Z NAŠEJ PRÍRODY

SLOVENSKO, moja vlast'

▲ Najznámejší endemit slovenskej kveteny – lykovec muránsky

Druhým poschodím je pásmo pahorkatín. Siahá až do výšky 500 metrov. Medzi stromami tu už nekraľuje topoľ, ale dub. Strom so znamenitým drevom, z ktorého sa po celé veky vyrábali sudy na víno a neskôr najmä pražce pod železničné koľaje. No nie je zriedkavý ani hrab a na severných svahoch nájdeme prvé buky. Na skalnatých južných svahoch Slovenského krasu (ale aj inde) sa často vyskytujú skalnaté stepi s veľmi pestrým rastlinstvom. Práve na takýchto miestach v Malých Karpatoch, v Bielych Karpatoch či v Strážovských vrchoch objavoval nás veľký zberateľ a milovník prírody Jozef Ľudovít Holuby (1836–1923) vzácne rastliny a keď objavil vzácnu orchideu, žiadalo sa mu od radosti válať duby, robiť kotrmelce.

Tretím poschodím je podhorský stupeň. Siahá asi po výšku tisíc metrov. Na západe

sem patria Malé a Biele Karpaty, Javoríky, na východe Vihorlat a Slanské vrchy, Javorie pod Zvolenom alebo Krupinská planina.

Podhorský stupeň je kráľovstvom buka. Toho krásneho, náramne užitočného stromu. Kmene ako uliate zo striebra, jemná zelen lístia je zjari priam rozprávková a v jeseni hýri farbami bronzu a zlata. A kvety bukov? Videli ste ich? Iskrivo červené kvietočky, ale také malé, že ich zbadá iba ten, kto vie odkývať aj pritajenú krásu. Z kvietočkov vyrastú trojboké bukvice – pochúťka pre veveričky, vtáky i diviaky. Ale môžu byť pochúťkou aj pre ľudí – ved' kedysi sa bukvice zbierali. Lisoval sa z nich jemný olej, na ktorom sa smažievali fašiangové šišky. Také nemali ani u cisára vo Viedni.

V dolnej časti tretieho poschodia ešte nájdeme ostrovy dubín či dúbrav, v hornej už

SLOVENSKO, moja vlast'

nachádzame ihličnan – smrek. V podhorí sa končia polia – tu už nijet ani klas kukurice, ani jediný koreň viniča. Aj bocian biely a iné vtáctvo ostalo na nižších poschodiach.

Štvrté poschodie – to je už horský stupeň. Jeho horná hranica je dosť krivá, v každom pohorí iná. Naisto ju rozoznáme medzi 1 400 až 1 500 metrami nadmorskej výšky. Erbom (znakom) tohto poschodia sú ihličnany. Dobre ich poznáme – smrek, jedľa, borovica, ale aj vzácný tis. Z jeho dreva kedysi naši predkovia zhotovali luki. Ale pozor! Tis je jedovatý. Jedovaté je jeho drevo, ihličie, semienka, iba kalíškovitá červenkastá dužina z tisiek neotrávi ani vtáčika.

Na tomto poschode žijú jelene, čo každú jeseň zvádzajú súboje, i medveď hnedy. Jelene i medvede žijú vo Vysokých i Nízkych Tatrách, na Poľane, v Kremnických vrchoch, Slovenskom Rudohorí. Medvede si nachádzajú tiché, ľažko prístupné úkryty, kde sa začiatkom zimy ukladajú na (nepravý) zimný spánok, z ktorého sa prebúdzajú zvyčajne koncom februára. Medvieďatka prichádzajú

▼ Jasnočervenooký

na svet v zime, spravidla dve. Vo Vysokých Tatrách však naši horári poznali medvedicu, ktorá vyviedla štyri utešené mláďatká.

V týchto končinách už nijet jediného trstniarika či sedmohláska. Medvieďatám, jeleňom, kunám vyhvizduje hyľ a iné horské vtáky.

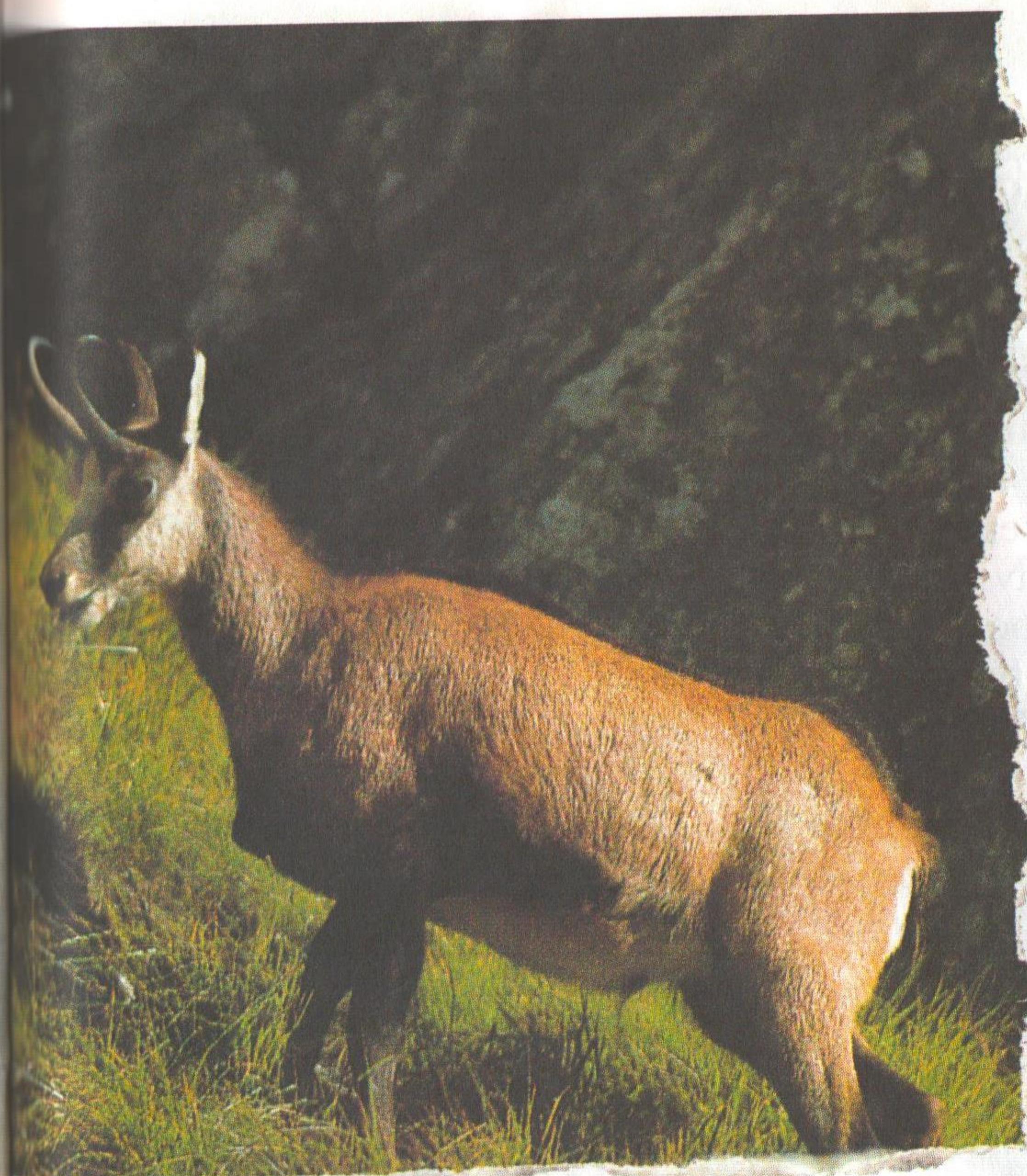
Ani sme sa nenazdali a už sme na konci lesa. Koľké poschodie? Piate. Prechádzame do pásma kosodreviny. Odborníci ho nazývajú subalpínske pásmo. Kosodrevina nám pripomienie turčianskych olejkárov, ktorí z jej dreva získovali liečivý olej.

Celé toto pásmo patrí do kráľovstva kamzíka, svišťa a orla skalného. Siahá až do výšky 1 800 metrov. Je tu oveľa menej živočíchov aj rastlín, pribúda skál. Už sa dostávame do najvyššieho poschodia, šiesteho. Všade vrcholy a štíty: Kráľova hoľa, Ďumbier či Chopok v Nízkych Tatrách, vo Vysokých Tatrách celý rad pyšných štítov vrátane najvyššieho Gerlachu.

Na ňom rozkvitne iba lipnica riedka, z času na čas začívka ľaptuška hôrna.

Tatry – skalnatá strecha nášho Slovenska.

SLOVENSKO, moja vlast'

▲ Kamzík vrchovský

Viete, že...

... na Slovensku rastie, kvitne a vonia asi tritisíc (cievnatých) rastlín, 850 druhov machorastov, 1 500 druhov lišajníkov, 3 500 druhov veľkých (makroskopických), 15 tisíc druhov mikroskopických hub a okolo 5 tisíc druhov rias?

... v našej vlasti žije asi 25 tisíc druhov živočíchov? Dvanásť druhov plazov, 16 druhov obojživelníkov a 315 druhov vtákov, z nich 204 u nás hniezdi. Živočíšnu ríšu na Slovensku dotvára 78 druhov voľne žijúcich cicavcov. Patria do nej všetky zvieratá od păľgramovej večernice malej (náš najmenší netopier), až po diviaka, zubra či medveďa hnédého, ktorý môže

mať aj tristokilogramovú hmotnosť. (Viete, koľko kg má zubor?)

... niekdejší cisár František Jozef I. zastrelil vyše dvetisíc kamzíkov a gróf Hohenlohe, pán tatranskej Javoriny, dal svojmu tisícemu kamzíkovi v roku 1924 v Belianskych Tatrách postaviť pomník?

... „kráľ“ tatranských pytliačov Jonek Lysý z Javoriny najradšej lovil kamzíky (pre mäso, kožu, rožky) a svište (pre liečivé sadlo) tak nemilosrdne, že v niekoľkých dolinách svište vykántril?

... endemitmi nazývame také rastliny, ktoré rastú len na istom území a nikde inde na svete. Endemitem Muránskej planiny je lykovec muránsky?

Smutná správa o kamzíkoch

Kamzík – ozdoba Vysokých Tatier. Je to naša jediná krásna antilopa. „Kozička“, ktorej úradná cena je dvestotisíc korún. Vysoká suma však nevyjadruje jej skutočnú hodnotu. Tá sa nedá vyčísiť. Je to naozajstný živočíšny klenot, pamätník ľadovej doby.

Každý rok v neskorej jeseni, keď sa už kamzíky zhŕčia do čried, vychádzajú za nimi pracovníci TANAPu (Tatranského národného parku), aby ich zrátali. Ešte pred dvadsiatimi rokmi sa ich počet pohyboval okolo tisícky, vlni po prvý raz klesol pod päťsto.

Na kamzíka striehne vo veľhorách veľa nebezpečenstiev. Medved', vlk i rys-ostrovid, orol skalný, pred ktorým kamzice neraz ubránia svoje mláďa, a – lavíny. Jedna, čo spadla na Javorine v roku 1938, zabila 45 kamzíkov. Najväčším nebezpečenstvom sú však – ľudia. Rozjarení turisti roku 1971 svojím silvestrovským hulákaním vyplašili stádo kamzíkov. Na zľadovateľom snehu sa zrutili do žabu. Zahynulo v nej štrnásť kamzíkov.

Najhoršie je, že ľudia stále viac a viac zberajú kamzíkom ich odveké kráľovstvo. Zatláčajú ich, vyrušujú pri pasení i odpočinku. Každý druhý turista sa chce doma pochváliť fotografiou kamzíka a ani si neuvedomuje, že je jedným z tých, čo im siahajú na existenciu. Ani parašutisti a milovníci Rogallovoho krídla zrejme nevedia, že ich plachtenie kamzíky vyláká, vyplaší. Parašutizmus v Tatrách by sa mal zakázať. Žiaľ, ubúda živočíšstva, vtákov, rýb, vzácných rastlín. Ja som už vari desaťrokov nevidel svätojánsku mušku. V podobnej situácii ako kamzík sa nachádza aj orol skalný, sokol, krásny kovovolesklý tetrov, vydra i jarabica, ba aj hrdzavý rytier nášho juhu – drop veľký. Tento náš najväčší vták, (kohút až 20 kg) žil na celej Podunajskej nížine od Trnavy po Komárno. Dnes je ich sotva päť desiatok.

Ak by čo len jeden živočíšny či rastlinný druh načisto vyhynul, bude nám na Slovensku smutnejšie.

Uzdravenie malomocných

V samárskej zemi žila jedna rodina. Muž obrábal pole, žena pracovala okolo domu a starala sa o deti. Obaja sa vždy tešili na večer, pretože vtedy si posadali pod veľký figovník a rozprávali sa o všetkom, čo sa im cez deň prihodilo.

Raz, ako tak sedeli, v diaľke odrazu zaznel zvonec a vzápäť bolo počuť chraplavý hlas:

„Uhnite z cesty, uhnite z cesty, ide nečistý!“

„Ó, Bože,“ prelakla sa žena a vystrašene schytila obe deti, aby nevbehli do cesty na smrť chorému človeku a nenakazili sa jeho chorobou.

Ten večer už nikomu nebolo veľmi do reči.

„Podme spať,“ povedala žena, „do rána na toho chudáka zabudneme.“

A ráno vskutku už ani jej, ani mužovi malomocný človek nezišiel na um. Večer sa však muž vrátil z poľa akýsi nesvoj. Nič nehovoril, nedotkol sa jedla, len smutne hľadal do zeme.

„Prihodilo sa ti niečo?“ spýtala sa ho žena.

Muž mlčal.

„Alebo si chory?“

Muž ani teraz neodvetil.

„Povedz mi to,“ naliehala žena.

Vtedy si muž vysúkal rukáv.

„Ó, Bože,“ zaúpela žena, keď na mužovej ruke uvidela vred, akým sa ohlasovala choroba malomocných. „To nemôže byť pravda,“ srdcerúco sa rozplakala.

„Je... je to pravda,“ vydrolo sa sťažka z mužových úst.

Literárne spracoval ONDREJ SLIACKY

Ilustroval VLADIMÍR MACHAJ

stali hrozné dni. Keď si pomyslel na deti, srdce mu priam pukalo od žiaľu. „Aspoň keby som ich videl,“ vrazil si, a keď už túžbu po nich nedokázal potlačiť, potajomky sa z dediny malomocných pobral domov.

Ledva však vyšiel z brány, do cesty sa mu postavil jeden z nešťastníkov.

„Viem, kam chceš ísť,“ povedal mu. „No nerob to.“

„Musím si vidieť deti,“ šepol muž. „Musím,“ dodal zúfalo.

„Pozri,“ malomocný ukázal na dieťa napadnuté hroznou chorobou. „Chceš, aby takto vyzerali aj tvoje?“

Ten deň muž pochopil, že sa medzi ľudí už nikdy nevráti, nikdy si nepohladká deti. A vtedy akoby bol umrel. Žil a predsa bol mŕtvy.

Jedného dňa doniesol sa k malomocným chýr, že nejaký človek, prorok z Nazareta, uzdravil nielen posadnutého a chromého, ale aj malomocného. Ba v meste Naime vrazil vzkriesil mŕtveho mládenca.

V chorom mužovi vzplanul ohník nádeje.

„Podme ho vyhľadať,“ zvolal, „možno záchraň aj nás.“

„Nás?“ neveriacky riekli malomocní. „Nám už niet pomoci. A tebe už vôbec nie,“ dodali. „Ty si Samaritán a takými Židia pohŕdajú. A Ježiš z Nazareta je zo židovského rodu.“

Muž však naliehal dovtedy, kým nepresvedčil desiatich z malomocných, aby šli s ním a Ježiša vyhľadali.

Bol to hrozný pohľad, keď sa týchto desať kalík vlieklo od dediny k dedine.

„Idú nečistí, idú nečistí,“ chraplavovo volali a pritom sa vždy spýtali: „Neviete, kde by sme našli Ježiša z Nazareta?“

Lenže ľudia im nikdy neodpovedali. Len čo ich zazreli, bežali sa pred nimi skryť do domov, ba ešte zatvárali aj okenice, aby k nim neprenikol dych týchto nešťastníkov.

Až napokon uvideli z ktorejsi dediny vychádziať muža obklopeného zástupom ľudí. Okamžite vytušili, že je to ten, ktorého hľadajú. Vykročili za ním, ale keďže nemali taký svižný krok ako on, začal sa im vzdialovať. Vtedy celí zúfalí volali:

„Ježišu, Pane, zmiluj sa nad nami!“

Ježiš zastal a obrátil sa k nim.

Desať na smrť chorých ľudí sa odušu hrnulo k nemu. Každý z nich chcel byť pri ňom prvý,

Uzdravenie malomocných

pretože chýr vravel, že koho sa Ježiš dotkne, ten zaraz vyzdravie.

Lenže Ježiš ani na jedného z malomocných nepoložil ruku. Chvíľu sa na nich ľútostivo díval a potom im riekol:

„Chodte a ukážte sa kňazom!“

A pokračoval ďalej v ceste.

Desať chorých mužov zbezradnelo. Ku kňazovi by mohli ísť len vtedy, keby sa stal zázrak a oni by boli zdraví. Lenže zázrak sa nestal, kňaz im nedovolí vrátiť sa domov, s potupou ich vyženie zo svojho domu.

„Všetko bolo márne,“ povedal jeden z nich zúfalo, „nepomôže nám už nič.“

„Ja mu verím,“ riekol vtedy malomocný Samaritán a zamieril do dediny ku kňazovi. Ostatní ešte chvíľu váhali, no potom sa pobrali za ním. Ako tak šli, odrazu jeden z nich prekvapeňe vykrikol:

„Pozrite! Pozrite, moja ruka!“

Malomocní zastali a s úžasom hľadeli na mužovu ruku, ktorá strácalá hroznú čiernu farbu a mizli z nej veľké vredy. Vtedy pocítili, že aj do nich vstupuje životodarná sila; pred ich očami sa im hojili telá, strácali sa hrozné rany, až boli aj oni úplne čistí.

„Panu na nebi!“ vykrikli v úžase a vzápäť od radosti začali výskáť, tancovať a spievať. „A te-

raz sa podľme podčakovať Ježišovi za zázračné uzdravenie,“ po chvíľke ich prerušil Samarián.

„Najprv podľme domov, Ježišovi sa podčakujeme potom!“ namietali ostatní a pobrali sa preč.

Samaritán nechápavo hľadel za nimi, a keď sa mu stratili z očí, vybral sa za Ježišom. Keď ho dostihol, padol pred ním na kolená a vrúcnym hlasom oslavoval Boha.

Tu prehovoril Ježiš:

„Ci ste sa neuzdravili všetci desiatí?“

„Uzdravili, Pane,“ prevravel Samaritán.

„A kde sú ostatní?“

Muž neodvetil, len mlčky sklonil hlavu.

I riekol mu Ježiš láskavo:

„Vstaň a chod, tvoja viera ťa uzdravila.“

Teraz už Samaritán radostne zamieril domov. A kadiaľ šiel, tadiaľ hovoril o milosti, ktorej sa mu dostalo od Ježiša z Nazareta.

Sporte so Sporkom

„V máji je les voňavý a krásny. Zvončeky na čistinkách vyzváňajú motýľom pesničky o láske a kvety pozývajú včielky na sladký nektár s peľom. V máji je voňavá aj lesná Sporkobanka. Rovno pod jej oknami rastie orgován, a preto máme všetci dobrú náladu, teda aj ja, Sporko. V máji má každý v lese plné labky práce. Vtáčiky si upravujú hniezda, zvieratká brložky a všetci sa starajú o svoje mláďatka. V máji sa tiež tešíme na veľký sviatok – Deň matiek. Aby na tento sviatok nikto nezabudol, zavesil som na dvore banky kalendár. Dve hrdzavé veveričky sa už nemôžu dočkať. Každý deň sa prídu pozrieť do kalendára. Prichystali mamičke veľké prekvapenie. Naštartili si oriešky, zamenili ich v zmenárnici, pridali k tomu úspory z vkladnej knižky a kúpili mamičke luskáčik na orechy. Nedávno si zlomila zub. Luskáčik sa jej isto zíde.

Aj čierne veverice zo susedného lesa, ich sesternice zo štvrtého kolena, chceli kúpiť mamičke luskáčik, lenže nemali za čo. Každý deň si hovorili: tieto oriešky zjeme, ale od zajtra už budeme šetriť. A boli by si tak hovorili podnes, keby sa na ten veľký sviatok neboli zahanbili. Mamička hrdzavých veveričiek mala z darčeka veľkú radosť. Každému, koho stretla, o tom rozprávala.

Aj mamička čiernych veveričiek sa tešila na luskáčik. Jej deti však pre ňu darček nemali. Mali iba jedno pekné predsavzatie: rozhodli sa, že mamičke vylúskajú každý oriešok a konečne začnú poriadne šetriť. Nie od zajtra, ale už dnes. A keby som to nepočul na vlastné uši, ani by som tomu neuveril.

VÁŠ SPORKO
Z Vkladnej knižky pre deti a mládež

Slniečk

umelecký mesačník pre žiakov 1.-5. ročníka ZŠ.

Vydáva Národné literárne centrum s finančným príspevkom štátneho fondu Pro Slovakia

Sasinkova 5, Bratislava. Adresa redakcie:
P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava. Telefón
38 14 162.

Šéfredaktor ONDREJ SLIACKY

Zástupkyňa šéfredaktora Ľubica Kepštová

Grafická a výtvarná úprava

Viera Fabianová

Jazyková redakcia Ján Kačala

Tlač Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-Krasňany.

Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma Obchodné stredisko PNS v sídlach okresov a Regionálne stredisko PNS (Bratislava, Trnava, Nitra, B. Bystrica, Žilina, Košice, Poprad).

Nakreslil VLADIMÍR MALÍK

DOPLŇOVACKA S TAJNIČKOU

Ked správne vyriešite doplňovačku s tajničkou, dozviete sa, čo mala mamička hrdzavých veveričiek, ked dostala na Deň matiek luskáčik. Tajničku si prečítajte vo farebných okienkach zhora nadol. Napíšte ju na korešpondenčný lístok a pošlite do redakcie Slniečka.

horná končatina

Malá Anna

Mamin otec

Otvor v stene

Časť nábytku

Hrbaté zviera

(MIMA)

Objednávky prijíma tiež firma ARES, s. r. o., Športová 5, 831 04 Bratislava, t. č. 07/21 50 53.

Objednávky do zahraničia vybavuje PNS, š. p., Pribinova 25, 831 81 Bratislava.

Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom pôšt v Bratislave, č. j. 2176/95-P zo dňa 16. 5. 1995.

Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výťačku 7 Sk, ročné predplatné 70 Sk. Nevyžiadane rukopisy redakcia nevracia.

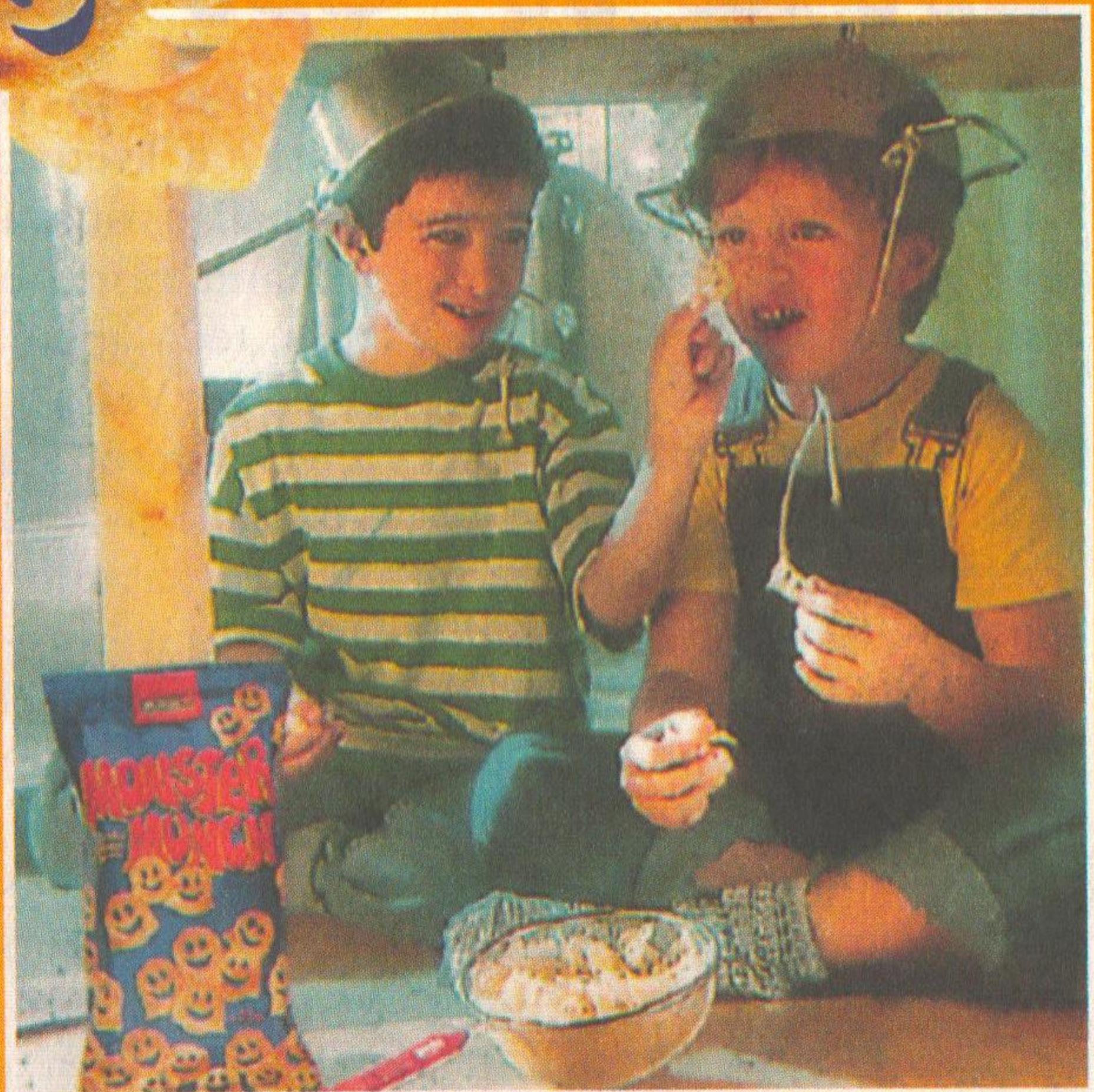
Obálku nakreslil Marián Čapka

SÚŤAŽ MONSTERMÁNIA

Do pátrania po chrumkavých Monsteroch, ktorí sa poskrývali po našich obchodoch, sa už zapojilo 250 tried. Z februárového žrebovania sa budú tešiť nasledujúce triedy: 4. A. ZŠ Častá; 8. trieda ZŠ Malý Lipník; 1. B. ZŠ sv. D. Savia Dubnica nad Váhom; 2. C. ZŠ J. Kollára Žiar nad Hronom; 4. A. ZŠ I. Bukovčana Bratislava; 4. trieda ZŠ Žilina-Bytčica; 3. B. ZŠ Demänovská cesta Liptovský Mikuláš; 3. trieda ZŠ Žirany; 3. C. ZŠ Piešťanská ul. Brezová pod Bradlom a 4. A. ZŠ ul. Slobody Komárno. Firma Bahlsen Slovensko s. r. o. každému žiakovi týchto tried posielá balíček maškrt.

Májovú - poslednú - zásielku výstrižkov balíčkov MONSTER MUNCH pošlite do 20. mája na adresu Bahlsen Slovensko s. r. o., Dúbravská cesta 2, 817 03 Bratislava. Možno to budete vy, čo vyhrajte májové maškry alebo dokonca výlet za strašidlami.

Dăkujeme za výhru. Veľmi nám chudila. Od radosti sme nevedeli, čo máme robiť. Chceli by sme vyspať aj výles pa strašidlami.
Žiaci 4. A. ZŠ v mudnom

CHRUMKÁČI

ŠTEFAN MORAVČÍK

Máta len ten,
kto má talent.
My ho máme,
rozdávame
potešenie,
zábavu
aj pochúťku.
Spravte HAM,
potom MŇAM
a príde
zasa k nám!

MONSTERI

Dăkujeme za pekne rokovky
hodin. Aj za ťelanie samých
jednosiek. Budeme sa usi-
lovať Vaše strašidielka
nesklamáš. Máme dobrú
paniu učiteľku. Volá sa Jan-
ka Roščárová.
Žiaci v Bytčici

